

bij verschillende honoreeringsystemen; vooral niet, waar soms de stem berust op overwegingen, die niet verder dan de eigen praktijk reiken.

Eenstemmigheid echter heerscht wel degelijk bij diegenen, die uit kracht van hun werkring over heel het land en kennis der werking der verschillende honoreeringsystemen bij de onderscheidene specialismen beter tot vergelijken en objectief oordeelen in staat zijn dat menigeen; eenstemmig nl. zijn de leden der oude C. V. en van het huidig dagelijksch bestuur der S. O.; elk hunner acht betaling per verrichting het verkieslijkst! Alzoo precies andersom als degeen, die niet zeer nauwkeurig boven aangehaalden zin leest, eruit zou opmaken, verondersteld, dat die bestuursleden meetellen mogen.

Rotterdam, 21 November 1920.

H. K. DE HAAS.

AAN DE SPOORWEGARTSEN.

Door de Nederlandsche spoorwegen is uitgegeven een herziene uitgave van de „Voorschriften betreffende het Beheer en de Inspectie van de middelen tot het verleenen van de eerste hulp aan en het vervoeren van gekwetsten.” Deze is ingevoerd bij dienstorder n°. 233, d.d. 4 Juli 1920 en verschilt aanmerkelijk van de voorgaande uitgave van 1909.

De hulpmiddelen, die op stations en halten aanwezig moeten zijn, zoomede op de treinen, zijn niet gewijzigd; het aantal stations, waar de „veerende schragen” geplaatst zijn, aanmerkelijk uitgebreid.

Minstens éénmaal per jaar worden de hulpmiddelen door den geneeskundigen inspecteur nagezien. Voordat de verbandkisten ter inspectie worden opgezonden, kunnen deze kisten door belangstellende geneeskundigen worden bezichtigd en de aan de spoorwegmaatschappijen verbonden spoorwegartsen moeten door de chefs tot die bezichtiging worden uitgenoodigd. Deze bezichtiging is iets nieuws. Hierbij moet de chef zoo mogelijk de verlangde inlichtingen geven. Kan deze dat niet, wat wel bijna zonder uitzondering het geval zal zijn, dan kunnen de vragen of opmerkingen in de kist worden neergelegd. In elk geval kan in het vervolg ieder spoorwegarts een oog slaan in de kist, zoodat hij bij een eventueel gebruik niet staat voor een onbekend voorwerp.

Aan het reglement zijn toegevoegd Art. 9, dat handelt over „oefening met de veerende schragen” en Art. 10 over „oefening met de draagbaren”. Twee malen per jaar zal op het betrokken station een oefening worden gehouden in het opstellen der veerende schragen in een bagage- of gesloten goederenwagen, — let wel, — door den inspecteur van het vervoer, waarvan deze tijdig kennis moet geven o. a. aan den spoorwegarts, opdat dezen, indien zij zulks wenschen, tegenwoordig kunnen zijn bij deze oefening door dezen leek. Onder opsomming, wie daarbij tegenwoordig moeten zijn, vermeldt het artikel nog, dat van die gehouden oefening verslag moet worden uitgebracht door dien inspecteur aan den dienst van het vervoer met opgave o. a. van den toestand, waarin zich de veerende schragen en de draagbaar bevonden, en zoo noodig opmerkingen. Eveneens moet tweemaal per jaar een oefening worden gehouden „in het gebruik van de draagbaren” daar, waar geen veerende schragen aanwezig zijn. Daar slechts 34 stations in het bezit zijn van die schragen, vallen de meeste stations en halten onder de laatstgenoemde oefeningen. Hier zal de leider zijn „de controleur van de beweging”. Deze leek moet zorgdragen, dat de chef tijdig daarvan kennis geeft aan o. a. den spoorwegarts, dezen daarbij uitnoodigt. Als aanvulling staat in dat artikel, dat bij de oefeningen de aanwijzingen, vervat in IV van Handleiding voor het vervoer van gekwetsten, voorkomende op bldz. 24 van de „Handleiding tot het verleenen der eerste hulp bij spoorwegongelukken”, in het oog moet worden gehouden. Zal deze leek volstaan met het voorlezen dier aanwijzing en laten uitvoeren volgens dat gelezenc, dan is die oefening van nul en geener waarde. Of is deze controleur zelf voldoende geoefend om les te geven? Met het boekje in de hand heb ik toevallig zulk een les hooren voordragen. Ook deze controleurs brengen verslag uit en moeten daarbij vermelden, of de spoorwegarts daarbij tegenwoordig was, het

resultaat van de oefening en den toestand van de draagbaren en ook zoo noodig opmerkingen.

Verder bevat dit reglement niets, dat rechtstreeks voor de spoorweg-artsen van belang is.

Bij een uitnoodiging van den betrokken chef hetzij tot bezichtiging van de kist, hetzij tot bijwoning van de oefeningen met de veerende schragen of de draagbaren, dienen alle spoorwegartsen aan dat verzoek te voldoen, nu de Nederlandsche spoorwegen daartoe de gelegenheid openstellen. Zij kunnen waarschijnlijk door hun tegenwoordigheid en door hun opmerkingen het goede doel: „de bevorderieg van de kennis van de eerste hulp bij spoorwegongevallen” in de hand werken. De Nederlandsche spoorwegen hebben een schrede gezet op den goeden weg, laten wij, spoorwegartsen, hun daarin steunen. Behalve de opmerkingen in het verslag van de leiders te doen opnemen is het ook van het grootste belang, dat deze ter oore komen van het hoofdbestuur der Ned. Ver. van spoorwegartsen. De secretaris zal zeer zeker bereid zijn deze in ontvangst te nemen. Daartoe doe ik een beroep op u allen.

Barendrecht, 22 November 1920.

J. VAN DER MEULEN, *spoorwegarts*.

SOCIALE GENEESKUNDE ALS ONDERWIJSVAK.

In zijn artikel de vorige week zegt prof. BAART DE LA FAILLE, dat ik blijkbaar in de eerste plaats het oog heb op de *leiders* van *gezondheidsdiensten*, die de aangevozen hoofden zijn van de nog in de lucht hangende *gezondheidsdistricten*. Deze opvatting verbaasde mij niet weinig; ik heb deze uitdrukkingen in mijn artikel zelfs niet gebezigd. Mijn betoog bedoelde louter de zaak in zijn geheel te omvatten.

Ten tweede: ik twijfel er natuurlijk niet aan, dat er en door prof. BAART DE LA FAILLE en door prof. EJKMAN naar gestreefd is aan de sociale hygiëne en aan de leer der bedrijfsziekten ruimschoots te geven wat haar toekomt. Heb ik een verkeerden indruk gewekt, dan bied ik daarvoor gaarne mijn verontschuldigingen aan. Ik had alleen op het oog een leerstoel der sociale geneeskunde *als instituut*.

Overigens hoop ik spoedig mijn meening over deze zaak nader uiteen te zetten; mij bleek al reeds, dat er verscheidene geneeskundigen mijn meening deelen.

Huizen (N.-H.), 22 November 1920.

H. H. VAN EYK.

DE REGISTRATUUR DER GENEESKUNDIGE WETENSCHAP.

Bij de eerste lezing van het stukje van F. HYMANS was het mijn plan de opmerkingen, die ik daarbij te maken had, in de pen te houden. Wanneer immers een ander zich voor een zaak, die ook de eigen belangstelling heeft, wil warm maken, dan moet men dankbaar zijn en zich heel stil verheugen bij de belofte, welke dit inhoudt voor besparing van eigen tijd en moeite. Bij herlezing gekomen op het midden van blz. 2114, na HYMANS' opmerking over het overzicht van de geneeskundige literatuur in het *Ned. Tijdschr. v. Gen.* kon ik in dit mijn voornemen om te zwijgen niet volharden en wel omdat zijn opvatting omtrent het doel van die rubriek ten eenemale onjuist is en het zijn nut kan hebben, dat hij dat inziet. Hierover schrijvend zegt hij: „Het overzicht voldoet niet aan daaraan te stellen eischen, omdat het uit den aard der zaak te onvolledig is (welk een groot aantal tijdschriften wordt daarin niet „gemist) en omdat de overzichtelijkheid ten eenemale ontbreekt”.

Welke en door wien „te stellen eischen”? zou ik hem willen vragen. Noch volledigheid noch overzichtelijkheid zijn daarbij door *ons*, — als ik als oorspronkelijk medeplichtige een oogenblik dit verzamelwoord gebruiken mag — als eisch gesteld. Ons doel was toch geheel iets anders als het onmachtig pogen, dat HYMANS er in ziet.

Wat wij wenschten was om den arts, van welk specialisme dan ook, die op algemeene geneeskundige ontwikkeling prijs zou stellen, een indruk te geven van wat in